

A Morning of Jewish Scholarship
Dr. Jonathan Dauber

“Controversies in Early Kabbalah: On the Writing of the First Kabbalistic Texts”

1. אגרת ר' יצחק סגי נהור (בתוך: גרשם שלום, מחקרי קבלה א, ההדיר יוסף בן שלמה, ירושלים תשנ"ח, עמ' 9-10).

פחדתי ויראתי על אשר ראתי חכמים ונבונים וחסידים שהאריכו בלשונם ופשטו ידיהם לכתוב גדולות ונוראות בספריהם ובאגרותיהם והדבר הנכתב אין לו ארון כי פעמים רבות יאבד או ימותו בעליו ויגיעו הספרים לידי פתאים ומלעיגים ונמצא שם שמים מתחלל. וכן הגיע אליהם ואני עמהם בחיים והזהרתי עליהם פעמים רבות ואחרי הפרדי מהם באה תקלה על ידיהם ואנכי לא כן הרגלתי כי אבותי היו אצילי הארץ ומרביצי תורה רבים ולא יצא דבר מפיהם ומתנהגים עמהם כאשר (כשאר?) בני אדם שאין בקיאין בחכמה וראיתי מהם ולקחתי מוסר וגם שמעתי מהארצות אשר סביבותיכם ומאנשי עיר ברגש שהם מדברים בגלוי בשוקים וברחובות כמבוהלים וכמבולבלים ומתוך דבריהם נכר שסר לבם מן העליונה וקוצצים בנטיעות והדברים מיוחדים כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר פי' לפני אחד הוא השם הגדול המיוחד בכל עשר.

2. R. Meir ben Simeon, “Letter Critiquing Kabbalah” in William K Herskowitz, *Judaeo-Christian Dialogue in Provence as Reflected in "Milhemet Mitzva" of R. Meir Hameili* (PhD Diss., Yeshiva University, 1974), 240-247.

ואכתוב הנה דברי האגרת אשר כתבתי זה כמה, לסתור דברי הדוברים סרה על ה' ועל החכמים ההולכים בדרכי התורה התמימה ויראי השם. והמה חכמים בעיניהם, ובודים דברים מלבם, ונוטים לצד מינות, ומדמים להביא ראיה לדבריהם מדברי ההגדות אשר מפרשים הם לפי דברי טעותם. חלילה חלילה לקל, שלא היתה כונת החכמים אשר אמרום כרעתם וכונתם. והמקום יסכים על ידינו לטוב, וילמדנו לקח טוב, אמן אמן סלה... ואותם הסכלים אמרו לבלתי תת לאל הקדמון הראשון מאין ראשית ואחרית תודה ותפלה וברכה / אוי לנפשם מה הגיע אליהם ומה ראו על ככה / נאצו קדוש ישראל נזורו אחר במעלם / ויסיעו עצמם מקדמונו של עולם / מעונה אלקי קדם ראשון מאין ראשית ואחרון מאין אחרית, ומבלעדי אין אלקים / כמו שהעידו המקראות רבים / ונאמר "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים" (ישעיה מד, ו) / ונאמר "ואתה הוא ושנותיך לא יתמו (תהלים כב, כח), וכאלה רבים, "הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו" (דברים ו, לט) / ואין שני לנגדו / אחד אמתי באחדות תמימה בלי שתוף וצירוף ספירות.... ואמרו להתפלל ביום לאל אחד נברא בלילה לאל אחר למעלה ממנו אבל הוא נברא כמוהו, ובימי הקדש לאחר, ובעשרת ימי תשובה הרבו ימי מבוכה ומשובה להתפלל לאחד נברא ולאחרים למטה ממנו, בשאר ימות השנה עשו בתפלה חלוקות רבות כמזג דעתם אשר חסר / והיו דראון לכל בשר / תולעת סכלותם לא תמות ואש פתיונם לא תכבה / כי אוי לאלהות הרבה / ואמרו בחסרון דעתם כי כולם דבוקים זה עם זה והכל אחד.... האם יש בזמנינו בכל הבלים אמונות האומות בייחוד השם יתברך יותר מאלה.... דרשו וחקרו היטב, ואם הם בקרבכם בערו אותם מן הארץ ולא יהיה לכם לפוקה וחטטו אחריהם, כי כן בערנו אנחנו הנמצאים בקרבנו. והמקום ברחמינו ישלח לנו גואל / ויקבץ נפוצות יהודה וישראל / ויסיר מקרב עמו ספקותם ומבכותם / והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם/.

3. רמב"ן על התורה, בראשית, הקדמה.

ואני הנני מביא בברית נאמנה והיא הנותנת עצה הוגנת לכל מסתכל בס' הזה לבל יסבור סברה ואל יחשוב מחשבות בדבר מכל הרמזים אשר אני כותב בסתרי התורה כי אני מודיעו נאמנה שלא יושגו דבר ולא יודעו כלל בשום שכל ובינה זולתי מפי מקובל חכם לאוזן מקובל מבין והסברא בהן אולת מחשב' מועלת רבת הנזקין מונעת התועלת אל יאמר בשוא נתעה כי לא תבואהו בסברותיו רק רעה כי ידברו אל ה' סרה אשר לא יכלו כפרה שנאמר אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח אל יהרסו אל ה' לראות כי ה' אש אוכלה הוא אל קנאות. והוא יראה את רצוייו מתורתו נפלאות. אבל יחזו בפירושינו חדושים בפשטים ובמדרשים יקחו מוסר מפי רבותינו הקדושים בגדול ממך אל תדרוש בחזק ממך בל תחקור במופלא ממך בל תדע במכוסה ממך בל תשאל במה שהורשית התבונן שאין לך עסק בנסתרות.

4. יעקב בן ששת, שער השמים, אוצר נחמד ג, 154-155.

וסוד עשרה מאמרות בהם יכשר, סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר, והנני מבאר ענינם כפי יכלתי, ומאשר קבלתי, מאשר יגעתי ופלפלתי, הוספתי והגדלתי, לא אכחד אמרי קדוש ממביניהם, למען ידעו דור אחרון בנים ילודו ויקומו ויספרו לבניהם.... ואפרש קצת עניני האמת המתוקים, והריסותיו אקים, כדי שיהיה פתח דברי מאיר, לאשר אשאר, אפתח דלתים ובריחים ישברו, ושערים לו יסגרו, בתתי לכל דבור ודבור קצת מן הענינים הדומים אליו והחונים עליו, ויהיו הנשארים עליו מהם, דרושים לכל חפציהם, הבן ולמד מן הנמצא לשאינו נמצא, יפוצו מעינותיך חוצה.